

กา ก ก ล อ น สุ ภ า พ

นิพนธ์ของ

เจ้าพระยาพระคลัง (หน)

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ

หลวงประเสริฐไทรการ

(ชวน บุญดลิตย์)

ณ ฌาปนสถานกองทัพบก วัดโสมนัสวิหาร

๒ ตุลาคม ๒๕๐๓

คำนำ

นายเชิด บุญสถิตย์ ได้นำคัดลอกกับเจ้าหน้าที่แผนกค้นคว้า กองวรรณคดี และประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร ว่าประสงค์จะพิมพ์หนังสือเรื่อง “กากกถอนธภาพ” นิพนธ์ของ เจ้าพระยาพระคลัง (หน) แจกเป็นอนุสรณ์ ในงานพระราชทานเพลิงศพ หาดวงประเสริฐไตรการ (ชวน บุญสถิตย์) ผู้เป็นบิดา ในวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๐๓ ณ ฌาปนสถานกองทัพบก วัดโสมนัสวิหาร กรมศิลปากร มีความยินยอมอนุญาต ให้จัดพิมพ์แจกจ่ายได้ตามปรารถนา

หนังสือเรื่อง “กากกถอนธภาพ” นี้เป็นนิพนธ์ของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) กวีเอกผู้หนึ่งในกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นวรรณคดีที่มธุรสจนแพร่หลายเรื่องหนึ่ง แต่ปรากฏว่าหาฉบับอ่านกันได้ยาก กรมศิลปากรได้เคยจัดพิมพ์รวมไว้ในประชุมบทมโหรี แต่เฉพาะบางตอนไม่ตลอด และฉบับได้ถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้เหมาะสมแก่การที่จะขบรองเข้าทำนองต่าง ๆ กรมศิลปากรเห็นสมควรจัดพิมพ์กากกถอนธภาพนี้ใหม่ฉบับอ่านแพร่หลายลุ่มกับเป็นวรรณคดีสำคัญ จึงให้นายหริศ เรืองฤทธิ์ เปรียญ เจ้าหน้าที่แผนกเรียบเรียงชำระสอบทานฉบับพิมพ์กับสมุดไทยที่มีอยู่ในหอสมุดแห่งชาติ เพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น หวังว่าคงจะเป็นที่พอใจของผู้ที่สนใจทุกท่าน

กรมศิลปากร ขออนุโมทนา ในกุศลราศี ทักขิณานุปทานที่เจ้าภาพได้บำเพ็ญอุทิศแด่หาดวงประเสริฐไตรการ (ชวน บุญสถิตย์) ตลอดจนให้พิมพ์หนังสืออันมีค่าในทางวรรณคดีออกแจกจ่ายเป็นวิทยาทาน ขอทุกสิ่งปวงนิจงดบันดาลให้หาดวงประเสริฐไตรการ (ชวน บุญสถิตย์) ได้ประดับอัฐิคุณมณูญผลตามควรแก่คติวิสัยในสัมปรายภาพ สัมตามเจตจำนงของเจ้าภาพจงทุกประการ เทอญ.

กรมศิลปากร

๒๒ กันยายน ๒๕๐๓

หลวงประเสริฐโททรการ (ชาน บุญยสถิตย์)

ชาติ ๖ ก.ก. ๒๔๒๕

มรณะ ๒๕ มี.ย. ๒๕๐๓

ประวัติ (โดยย่อ) ของ

หลวงประเสริฐไตรการ (ชาน บุนยสฤทธิ)

คุณพ่อ (หลวงประเสริฐ) เป็นบุตรหัวมีของนายบุญเตียง และ นางทรัพย์ เกิดที่บ้านของปู่ทวดและย่าทวดของข้าพเจ้า คือนายทองอยู่และนางเทศ ซึ่งอยู่ที่ตำบลตรอกข้าวตำร่า ตำบลเพ็ญ หน้าบ้านซึ่งเป็นคอกทบ ๆ เคย ๆ แบบโบราณ ติดกับทางเดินไปวัดดัมพวันรังค์ (วัดเกาะ) ด้านหลังโบสถ์ หลังบ้านติดกับตรอกสะพานโพ (ตรงข้ามร้านบุหรี่ปะพานโพของหม่อหนู) เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๒๙ ตรงกับวันอังคาร ขึ้น ๖ ค่ำ เดือน ๘ ปีจอ อัฐศก จตุศักราช ๑๒๕๗

เมื่ออายุได้ ๕ ขวบผู้ปกครองได้นำไปฝากไว้กับท่านพระครูวินัยธรรม (อิน) วัดดัมพวันรังค์ (วัดดัมพวัน) เพื่อได้เรียนหนังสือ มีภาษาบาลี ภาษาไทย ภาษาขอม และถ้อยคดีคดี เป็นพวกเรียนตนของการศึกษาดำเนินตามธรรมเนียมของผู้ใหญ่ในสมัยนั้น

หลังจากได้เกิดความฉิบหายต่าง ๆ จนแก่ครอบครัวของคุณพ่อ ต้องแบ่งแยกมรดก ทรัพย์สิ่งกันระหว่างญาติผู้ใหญ่ ครอบครัวย้ายที่อยู่อาศัยกันอยู่เรื่อย ๆ ซึ่งเกิดจากการค้าขายขาดทุนบ้าง ถูกไฟไหม้บ้าง ตลอดจนการอาชีพของคุณปู่ และคุณย่าก็ไม่เป็นผล การเรียนของคุณพ่อก็เปลี่ยนมาเป็นจากหนังสือ "มุตตบทบรรพกิจ" กับท่านพระครูศรีพิชัยสุนทร (ดำ) ไม่ทันจะถึงมรดก คุณปู่ถึงแก่กรรมลงด้วยโรคดมอัมพาต คุณพ่อซึ่งอายุเพียงย่างเข้า ๑๓ ปี จึงต้องไปฝึกงานกับบ้านทอง เพื่อหาอาชีพของตัวเอง แต่ไม่สำเร็จเพราะยังทนตราครุฑไม่ไหว

จึงไปทำงานร้านขายยา แต่ก็ไม่ก้าวหน้า เพราะหัดทักทายคนใหญ่ ซึ่งขอไปอยู่
ช่วยเหลืออุปการะให้ได้เรียนหนังสือเพิ่มเติม รวมทั้งภาษาอังกฤษกับกรมช้อใน
สมัยนั้น เช่นโรงเรียนศรุตคามบาว และโรงเรียนพระยานานา เป็นต้น แต่ก็ยังไม่
หมดเคราะห์ โรงเรียนเกิดปิด ต้องเด็กเรียน เพื่อนของคอนย่าจึงได้ช่วยให้ไป
ฝากฝังไว้กับคุณพระประสิทธิ์ (เข้าใจว่าเป็นขุนบรรณเวทวินิจในขณะนั้น) และ
ได้รับสงวนการดูช่วยเพื่อให้เขาเป็นนักเรียนไปรษณีย์ จนสำเร็จด้วยความเอา
ใจได้แถมมาแพกเพียร สอบได้อยู่ในอันดับเยี่ยม เป็นที่พอใจของผู้ปกครอง
และผู้อุปการะทุกท่าน

อาศัยวิชาความรู้ที่ใครบเมือเป็นนักเรียนการไปรษณีย์ กับการเรียนเพิ่ม
เติมบ้าง คุณพ่อจึงได้เข้ารับราชการ ในกรมไปรษณีย์ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๕๖ เป็น
ต้นมา มีแรก ๆ ก็ได้ทำงานตามที่ทำการไปรษณีย์ในพระนครหลายแห่ง ต่อมา
ภายหลังได้ถูกย้ายไปต่างจังหวัด เริ่มตั้งแต่จังหวัดนครศรีธรรมราช พักลง
ที่ตำบล ตรัง ภูเก็ต อโยธยา บางแห่ง ๒ ครั้ง ๓ ครั้ง โดยเฉพาะครั้งหลังสุด
ที่อยู่ที่ภูเก็ต จนกระทั่งปลดเกษียณอายุ รวมรับราชการมาทั้งหมด ๓๘ ปี
ขอครบพระราชทานบำนาญตั้งแต่ปี ๒๔๙๔ คงถูกตัดอายุราชการเสีย เนื่องจากในการ
บอชแต่ละปีงาน ๒ ปี คงคำนวณรับราชการจริงเพียง ๓๗ ปีเต็ม แม้ว่าการรับ
ราชการจะประสงค์บอชบรรด แต่อยู่ในวัยชราจากหลายประการและก้าวไปอย่างช้า
แต่ก็ได้นำเอาตัวรอดมาได้เป็นอย่างดีในที่สุด

การปฏิบัติหน้าที่ราชการของคุณพ่อได้เป็นไปอย่างวิริยะอุตสาหะ ซื่อสัตย์
สุจริตต่อหน้าที่ อุตทนต์รากราคาทำงานอย่างจริงจังทั้งงานหนักและงานเบา ยัง
ความเจริญรุ่งเรืองแก่ราชการ จนเป็นที่รู้จักกันในระหว่งเพื่อนฝูงและผู้บังคับ

บัญชาอย่างดี ได้รับความไว้วางใจจากทางราชการ ผู้ใต้บังคับบัญชาเคารพ
นับถือและเชื่อใจ

คุณพ่อได้แต่งตั้งเป็นผู้รั้งมาคณรรณะ โดยได้รับใช้สอยอย่างนอบน้อม
กตัญญู ต่อท่านผู้ใหญ่ ในราชการซึ่งได้ให้ความเมตตาปราณีแก่คุณพ่อแม้จะมีได้
เป็นผลบังคับบัญชาโดยตรง จนเป็นที่รักใคร่สนิทสนม ดังเช่น ท่านเจ้าคุณสมุห
เทศาภิบาล มณฑลภูเก็ต (พระยาสุรินทรราชา) และท่านเจ้าคุณผู้ว่าราชการ
จังหวัดอยุธยา (พระยากรุงศรีสวัสดิการ) เป็นต้น อันเป็นกรุณาธิคุณที่คุณพ่อ
และครอบครัวสามารถจะลืมได้

ปกติคุณพ่อเป็นผู้มีนิสัยใจดีระเขียบ นึกปกครองดูคเต้าอย่างเฉียบขาด
ไม่พเน้าพนอ แต่ท่านก็ได้สั่งสอนและให้ความรู้แก่บุตรทุกคนด้วยดี พ่อแก่การ
ทละเถียงตนเองได้ครบถ้วน อันเป็นอุปการคุณที่ข้าพเจ้าและน้อง ๆ ต่างได้ซาบ
ซึ้งและเห็นใจท่านด้วยความเคารพจนปัจจุบัน

คุณพ่อยังมีนิสัยในตัวเองอย่างหนึ่งซึ่งได้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตัวเองอย่าง
จริงจังตลอดมา นั่นคือการช่าง คุณพ่อมีความสามารถที่จะประกอบอาหาร
หลายชนิดมีรสชาดอร่อย สามารถในการคัดเลือกเย็บผ้าใช้ของตัวเอง บาง
ครั้งที่คุณแม่ออกจากบ้านไปในกิจธุระต่างจังหวัด คุณพ่อจะทำหน้าที่การบ้าน
อย่างสมบูรณ์ หุงหาอาหารเลี้ยงดูและเพื่อนฝูง นอกจากนั้นยังดำเนินการ
ช่างไม้อีกด้วย ในการสร้างเครื่องใช้เช่น คี โตะ เกาอี้ แลวคุณพ่อจะประกอบ
ขึ้นได้ดีเหมือนช่างไม้ฝีมือ และเมื่อเครื่องมอครบชุด ข้าพเจ้าจึงได้คิดว่า แม่แก่การ
ทำว่าจเด่น ท่านก็สามารถทำได้อย่างประณีตทั้ง บักเข้า อัดม และจุฬา ความ
สามารถในตัวเองนี้ ได้ชักทอดมาเป็นสมบัติของลูกหลานคน แม้จะไม่เต็มอก
เป็นผลดีแก่การพึ่งตนเองอย่างมาก

(๔)

คุณพ่อเป็นผู้ที่ใฝ่เรียนการอบรมมาจากอาจารย์และพระสงฆ์หมกมากท่าน และ
ได้เคารพทำสังฆานโดยเคร่งครัด อยู่ในศีลในธรรม สดคนดีใฝ่พระเป็นประจํา
มีตจวามกตัญญู เมตตา เห็นอกเห็นใจผู้อื่นเสมอ ชอบถ่อมตนไม่รับยกย่องได้ให้เคียด
ร้อน ได้ทำบุญสุนทานอยู่เป็นนิตย์ แม่เป็นนป้ตายของชอคจะถูกรบภวนด้วยโรค
ร้ายหลายอย่าง แต่กมเคยเจนนทจะคกบาตรทำบุญเป็นประจําจนกระทั่งวาระสุดท้าย

คุณพ่อได้ป่วยกระเสาะกระแสะมาหลายปี แม่เพื่อนฝูงรุ่นราวคราวเดียว
กันจะได้อาสาชีวิตไปก่อนแล้วหลายคน ท่านกขงมชอคอยู่ต่อมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๓
นี้ อาการป่วยรุนแรงจน จนแพทย์มีดำมารัดจะเย็บยาให้ทุเลาได้ ท่านจึงได้
ถึงแก่กรรมไปด้วย โรคมะเร็งในลำคอท่ามกลางความเศร้า โศกของลูกหลานและ
ญาติพี่น้องเพื่อนฝูงทุกคน เมื่อเวลา ๒๓.๕๓ น. วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๐๓ ที่บ้าน
ซอยอารี ถนนพหลโยธิน พระนคร รวมอายุได้ ๗๕ ปี

ครอบครัวของคุณพ่อ

คุณพ่อได้ทำการสมรสกับคุณแม่ (ห้วง บุญยศักดิ์) บุตรี นายอิน และ
นางทับ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๘ ที่จังหวัดนครราชสีมา ในขณะที่เริ่มออกไปรับ
ราชการอยู่ที่นนทบุรีด้วยกัน ๘ คน คือ

๑. เป็นหญิง เกิดที่บิดานี้ ถึงแก่กรรมเมื่อกอดอด
๒. นายเชิด บุญยศักดิ์ เกิดที่พทตง พ.ศ. ๒๔๕๓
๓. เป็นหญิง เกิดที่บิดานี้ ถึงแก่กรรมเมื่ออายุ ๓ เดือน
๔. นางเสริมสุข ศิริวัฒนกุล (ชื่อ บุญยศักดิ์) เกิดที่บิดานี้ พ.ศ. ๒๔๕๖

(๕)

๕. นายวิจิตร (แปดก) บุญสถิตย์ เกิดที่บึงสามพัน พ.ศ. ๒๔๕๘
๖. นางปรุงจิตร (ปรุง บุญสถิตย์) ชุมสาย ณ อยุธยา เกิดที่ถนนตัด พ.ศ. ๒๔๕๘
๗. เป็นชาย เกิดที่ภูเก็ท ถึงแก่กรรมเมื่ออายุ ๕ เดือน
๘. นางจรัสศรี (หุ่ญ บุญสถิตย์) มณเฑาะฏ เกิดที่ภูเก็ท พ.ศ. ๒๔๖๕
๙. นายจาวดี บุญสถิตย์ เกิดที่ภูเก็ท พ.ศ. ๒๔๗๓

ด้วยอำนาจกศดบญญวราศัทกษนานุปทานกัจฉะกศัศธรรมทานทุก ๆ เดือน ที่
พวกเราได้มาเพ็ญอุทิศให้ ขอจงได้เป็นพลวบัจจัยธรรมบรรณาการ อำนวยสุข
ดีดดีคือสูวิบุตมบุญผล จงสัมฤทธิ์แก่คุณพ่อตามสมควรแก่ศอศอด้วยในดัมปรายภพ
ด้วยเทอญ.

ตำแหน่งหน้าราชการและเงินเดือนที่ได้รับ

๑. พ.ศ. ๒๔๔๖ เป็นพนักงานฝึกหัดการไปรษณีย์ โทรเลข
โรงเรียนกระทรวงโยธาธิการ เดือนละ ๒๐.๐๐ บาท
๒. พ.ศ. ๒๔๔๖ เป็นพนักงานโทรเลขที่ทำการไปรษณีย์ที่ ๒ ,, ๓๕.๐๐ บาท
๓. พ.ศ. ๒๔๔๗ เป็นพนักงานไปรษณีย์โทรเลขชั้น ๓ ผู้ช่วยที่ทำการ
ไปรษณีย์โทรเลขนครคีรีธรรมราช ,, ๖๐.๐๐ บาท
๔. พ.ศ. ๒๔๔๘ เป็นพนักงานไปรษณีย์โทรเลขชั้น ๓ บึงสามพัน ,, ๖๐.๐๐ บาท
๕. พ.ศ. ๒๔๔๘ } เป็นพนักงานไปรษณีย์โทรเลขชั้น ๓ พักดุง
- ๒๔๕๑ } ได้ลาพักเพื่อบวชในปีนั้น ,, ๓๐๐.๐๐ บาท

- ๖. พ.ศ. ๒๔๕๑ ย้ายไปเป็นพนักงานไปรษณีย์โทรเลขชั้น ๒
พระนคร ,, ๘๐.๐๐ บาท
- ๗. พ.ศ. ๒๔๕๓ ย้ายออกไปเป็นพนักงานไปรษณีย์โทรเลขชั้น ๓
ปัตตานี ,, ๓๐๐.๐๐ บาท
- ๘. พ.ศ. ๒๔๕๘ ย้ายออกไปเป็นพนักงานไปรษณีย์โทรเลขชั้น ๓
ปัตตานี ,, ๓๒๐.๐๐ บาท
- ๘. พ.ศ. ๒๔๖๐ ย้ายออกไปเป็นพนักงานไปรษณีย์โทรเลขชั้น ๓
กันตัง ,, ๓๒๐.๐๐ บาท
- ๒๔๖๓ ย้ายออกไปเป็นพนักงานไปรษณีย์โทรเลขชั้น ๓
ภูเก็ต ,, ๓๒๐.๐๐ บาท
- ๓๐. พ.ศ. ๒๔๖๒ }
- ๒๔๖๘ } ผู้ช่วยสารวจตรชน ๓ ภูเก็ต ,, ๓๒๐.๐๐-๓๘๔.๐๐ บาท
- ๓๑. พ.ศ. ๒๔๖๘ ผู้ช่วยสารวจตรชน ๓ อัยยา ,, ๓๘๔.๐๐ บาท
- ๓๒. พ.ศ. ๒๔๖๘ }
- ๒๔๗๐ } รังสารวจตรชนเขตปัตตานี ,, ๓๘๒.๐๐ บาท
- ๓๓. พ.ศ. ๒๔๗๓ เป็นนายไปรษณีย์โทรเลขหมวด ภูเก็ต ,, ๒๐๐-๒๖๐.๐๐ บาท
- ๓๔. พ.ศ. ๒๔๗๒ }
- ๒๔๗๔ } เป็นนายไปรษณีย์โทรเลขต่อสาร กรุงเทพฯ ,, ๒๖๐.๐๐ บาท

ออกรับพระราชทานบำนาญ ๓ ธันวาคม ๒๔๗๔

นอกจากราชการประจำตามหน้าที่แล้ว คุณพ่อยังได้รับราชการพิเศษอีก
หลายครั้ง เช่น ใน พ.ศ. ๒๔๗๓ ได้รับแต่งตั้งเป็นตัวแทนผู้จัดการไปรษณีย์ภาคใต้

ตรวจบัญชีในหลายจังหวัด ได้เป็นผู้แทนกองก่อสร้างร่วมคณะรับมอบดินแดนชาย
จังหวัดพิบูลสงคราม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๔ ครังสุดท้ายได้เป็นพนักงานเซ็นเซอร์
ไปรษณีย์ภณาทระหว่างสงครามโลกที่ ๒ ใน พ.ศ. ๒๔๗๖ ถึง ๒๔๗๗

ยศ - บรรดาศักดิ์ - เหนียวและราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทาน

- พ.ศ. ๒๔๕๔ เข็มอัยราพตเงิน จากกองเด็บบ้า
- พ.ศ. ๒๔๕๖ ประทอนเป็นชนประเสริฐโทรการ
- พ.ศ. ๒๔๕๗ ตัญญาบัตรยศ เป็นรองอำมาตย์โท
- พ.ศ. ๒๔๕๘ ตัญญาบัตรบรรดาศักดิ์เป็นชนประเสริฐโทรการ
- พ.ศ. ๒๔๖๒ ประทอนยศเด็บบ้า เป็นนายหมื่นตรี
- พ.ศ. ๒๔๖๒ ตราเบญจมาภรณ์มงกุฎไทยชั้น ๕
- พ.ศ. ๒๔๖๔ ตัญญาบัตรยศ เป็นรองอำมาตย์เอก
- พ.ศ. ๒๔๖๕ ประทอนยศเด็บบ้า เป็นนายหมื่นโท
ตราเบญจมาภรณ์ช้างเผือกชั้น ๕
- พ.ศ. ๒๔๖๘ เหนียวบรมราชาภิเศกเงิน รัชกาลที่ ๗
เหนียวพระถกเจดิมณฑลของรัชกาลที่ ๖ เสด็จสืบราชสมบัติ
๓๕ พรรษาเสด็จด้วยรัชกาลที่ ๒
- พ.ศ. ๒๔๗๒ เหนียวจักรพรรดิมาตา (รับราชการครบ ๒๕ ปี)
- พ.ศ. ๒๔๗๔ ตัญญาบัตรบรรดาศักดิ์ เป็นรองประเสริฐโทรการ
- พ.ศ. ๒๔๗๖ ตราจตุรภรณ์มงกุฎไทยชั้น ๕
- พ.ศ. ๒๔๗๓ ตราจตุรภรณ์ช้างเผือกชั้น ๕
- พ.ศ. ๒๔๗๓ เหนียวบรมราชาภิเศกรัชกาลที่ ๘

กากกลอนสุภาพ

๙

จักกล่าวอดีตนพทานแต่ปางก่อน

เมื่อครั้งองค์สมเด็จพระชินเจ้า

เสด็จชาติเป็นตถุณาพระยามก

ทรงแต่งตั้งแห่งจิตหญิงพาด

ยังมราชบรมพรหมทัต

เป็นปฐมบรมกษัตริย์

กว้างใหญ่ยาวได้ดับต้องโยชน์

หมื่นเมืองเจืองพระเศวตเสชา

เขมมอังก่อเกร็ดอวดกษัตริย์

ชอกรากศรจวดาสถังคงจมนวี

เสมือห่มอภักตบทพนเสพรทอง

กตทกายตลธายผู้มนไย

ตั้งททยนษเนตรกรุงกษัตริย์

เป็นเอกองค์มอหงศบรพาท

ทาวมพเดชงผู้เปรมปราชญ์

ชานีชานาญการพิณอเนกา

บำเรอจิตอิสเรศให้เรืองรณ

เสตมเมืองเรืองฤทธชยจร

ยังตีญจรแฉ่งหวาโพธิญาณ

ตั้งชกเวียงชาติกมาบรรหาร

ให้ชายชาญูรีเชิงกระดัดตรี

ผ่านสมบคกรุงแก้วพาราณตี

ศรีรัตนอุกเกษมศัตวธยา

พลโศษจัตวงศ์ตั้งลยา

ธธอาออกอ้อนเกล้ามาอดิฉนท

ประเฬพกตวงามเพียงอับศรศรจรก

เนอนหองมพุงจริงใจ

ผู้ใดตองตีมผลพตมย

กนบไตถงเจดทจาวาร

พนตจดีตถงวาทเกษมธจันต์

ประมาณหมนหิกพษกตยา

ชื่อนานาฏุกเวรยภษา

วิชาชบกาพยเกิดยงกต่างกตอน

เมื่อทรงตถากตถโมสร

ทุกคนกรเชตชยาคตวยปรีชา

ปางนนงมครุฑราช
 สถิตสถานพิมานรัตนมยา
 ในเชิงเขาเมรุราชบรรพต
 มินหนักกวดกระโยชน์ด้วยฤทธิ
 ประกอบด้วยมนตรามหาลาเวท
 เคยเที่ยวเด่นเป็นเดชทุกนคร
 กบบรมพรหมทตปนชเวศ
 กอขมชัชแฉอปรา
 ออกจากพิมานรัตนเรืองรอง
 ชำมมหาจักรเรศดวงดล
 ดงยังรุกขพระไทโรไบชิต
 เป็นมานพเสาดภาคไธภี
 เขาพาราณสีบุรเวอง
 อันทาริตามรวดรภยา
 ครนถึงเขาทองพระโรงธาร
 กรุงกษัตริย์ทตหนักแจ้งใจ
 จงตรัสเรียกถนัดกานนมาทรง
 มานพเดินหอบไม้รบรอน

ฝ่ายอนงคกาคคีร์ดมร
 ไม่เห็นองคพงศกษัตริย์ภักดา

สุริยชาติดาสกุลบัณฑุกษา
 ขอมหาพฤกษาสัมพัดี
 ปรางอูด้วยกำดงบัณฑุกษา
 อาจจะขามนทิสัทนทร
 ทอประเทศเกรงจบดยับดยอน
 สถาพรพูนตจตยอศุครา
 เคยประเวศทรงสถากนหนักหนา
 กปวารภเพื่อจะทรงสถากต
 ผาตมยของทยานชนเวहन
 กตตตแดนราชธานี
 นิมิตกายกตตายเพศจากบัณฑุกษา
 จรดนวยนาดดำเนินมา
 ชำเจองแฉแปรพกครด้ายหา
 ไครปะตามานพกีสบใจ
 อาการมิไตพรนหวนไหว
 บรรหารโหมงอาดนอพนจบร
 กบองคคีร์บรรณราชสโมตร
 แฉตบถอนผอนแพกนทลายครา ๆ
 ทนกรบายคตอัยพระเวหา
 แฉตจมาสู่แทนบรรทมใน

จึงครีธัถามสาวคู่วางกันางสนม

จ่าภูบาลตำรายาธาหฤทัย

ชายนั้นโฉมจโธประไพพัศกร

ทงกรยากนตั้งครันครบ

พระเทพพังกคกตาจจิต

จางามพรยังชายในดินดาด

ยื่นแฝงไบบานทจาเรศ

พอมานพวงสับนัยนา

ค่างประหัดหทัยให้ไหวจวบ

ตองจิตตองคิตประจวบกัน

มอจยนิชนจิตตารงตรง

คู่อาถนีไธยาศัทรณราย

ฝ่ายบรมพรหมทัตทอศตกา

เมื่อญชคชคบาคกให้แปรปรวน

ครันชายแฉงรวจวรอ่อนภพ

กตากรษครยนวดครวไธ

กตายเพศจากมนุษย์เป็นครุฑราช

แม่ทางกางมิกด้วยฤทธา

บันดาดเป็นมหาเวายพิต

ครนครนคณฑทจกรจาด

เขานงแนบแอบนางบนแท่นรัตน

ค่างประหม่นจตุตถนองไข

ด้วยไค้ทรงสถากับมานพ

แหดมहतกรงเตนถเจนจบ

อนชายในพิภพนไม่มีปาน

ฉงนคิตพิศองทรงตั้งนฐาน

ยพาพาดกัเตตัจฉินตามา

นัยเนตรธาเตองลอดศอดทา

ประหนึ่งวาศัรแฝดงแยงยงกัน

เพลิงรากชานชายเดี่ยวกระเด็น

นางบัวนบั้นรัตนทระทองกาย

ก็เดี่ยวองคกรจรวัดนฝาย

กรกายพิศกราคนิงกรอญ ฯ

เมื่อสุตาประทุษฐูจิตให้ผิดฉนวน

ครุฑตำารจถแย้มยมนกระหิ้มใจ

มานพวิญจอนจิตพิศมัย

คู่พระไทรด่านักแค้เค็มมา

แผนมเงาตฉอดอยพระเวหา

มึงแฉงสัรยาอนชการ

จบจงหัดเปรียง ๆ เดียงประหาร

ถิบทยานตั้งหับญชร

ประคองหคถูปกายด้ายสมร

๕๕
 ๕๖
 ๕๗
 ๕๘
 ๕๙
 ๖๐
 ๖๑
 ๖๒
 ๖๓
 ๖๔
 ๖๕
 ๖๖
 ๖๗
 ๖๘
 ๖๙
 ๗๐

๗๑
 ๗๒
 ๗๓
 ๗๔
 ๗๕
 ๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐

เจ้ากเรื่องฤทธิเดชประเสริฐชาย
 ดอน์ร่างค่างตั้งรกรากนอเทพ
 ชึ่งเมตตาจะพาบินประคอง
 ทงนทีชเวศ์ศักดิ์สถิต
 กขอบคานาคอยส่งทรวงอน

พระยาครุฑพำนักสารดีดี

เจ้างามคมล้ำวิเศษนทรา
 พิพระมาทอาของเพราะหลงรัก
 มิได้คิดแกชวิตจรดางฉาย
 ก็ประจักษ์จาเป็นอัครนาเวศ์
 จะเป็นกรรมนำตนให้ทรมาณ
 แด่ความรักหนักขงเมธุมาศ์
 จึงปลงจิตมีศรภาพไม่แปรปรวน
 ลิงนางฟ้าหลอชนทสรคทรวง
 ว่าพลางกลางกรเข้ประคอง
 ดยทยานผ่านชนโพยมทน
 เดียดฉิบพริบตาไพนาท
 ลิงต้มพดวนอมานทอง
 ฉางอนงค์ตั้งบนแท่นพรพรรณราย
 ประคยเคืองเรืองอว่ามงามทรง
 จากเกษียรธำกรจรจรัด

จงมุ่งหมายชมทีพพิมานทอง
 จะยกหยิบทีไหนก็ได้คดอง
 ไปเที่ยวท่องชมเชิงพระมรุชร
 ทกสิ่งสรรพแห่งสุดไมสร
 นื่องไม่ยากจรอยาเจรจา
 ประคองวิครบชวญกนิษฐา
 ทงจางจตแจ่มไม่แย้มพราย
 ดอยประลักษ์สำคัญทมนหมาย
 จึงว้ายฟ้ากาโถมประโงมตาญ
 ดงดวงเนตรทจวรกตมครตมาน
 พศรกรกรออยู่เวรจน
 ทงคนฟ้าอากาศตั้งแค้นจวน
 ประมอดมอดเด่นหัวใจไฉนอง
 จะเปรียบองค์มรไม่มีต้อง
 ศวรกองโอบอ้อมแกจกาค
 ดยฤทธิธณแรงราชบัณษ
 กขามลัทนครตั้งดวงฉาย
 เขาดีห้องวเชยรรคนเรองฉาย
 ถกตายเพศ์จากครุฑเป็นเทจญ
 ดงองกฤษณรักษริงสัตว์ค
 มาถอดยแทนรัตนวเชยรพราย

หนึ่งแนบแอบของคัพเพเรศ
 จมพิศปรากฏห้องตระกองกาย
 เดียวตลอดคอคกระหวัดดมมัสตอง
 เชยชื่นรณรังฤษจวนชวน
 ฝ่ายอนงคกาคศวิธวิธิต
 ก้าเวบริน ในวธกริธา
 ทำคือนคจกผลกกรแถวจอนจา
 ไปหักหาญรานเด่นที่เจ้าธานี
 นื่องยังไม่สบายฉายทุกข
 จงรารักหนักหมอง ในอาวรณ์
 นื่องตกถึงตีมพดีพมานเมศ
 โทถบรมพรหมทศภักดีดา
 พระยาครุฑพั้งนชเส่นาธอัย
 กนอมกรรับชวัญแถวบรวิยาย
 ซึ่งเยี่ยมพามาหารานราศรัก
 เพราะเสวาทนาอน้องยุพาพาส
 ดึงได้คองมณตามหาวิเศษ
 อันหอมหวลสอดตอบทั้ง โถกา
 จงสร้างไค้กมาเกษมตจาทบั้ง
 พตางกระหวัดวิธจรอบภิรมย์ใน
 บันตาดพลาหกเทอบุตร

ช้อนเกศอุ้มประโตมโฉมฉาย
 กรกายแนบตนิทชิตชวน
 เตามณฑาทองธองธองจน
 บัจนกาเมศให้ม้อยไปมา ฯ
 รัวมตีมผลัดแอบองคตด้วยบั๊กษา
 แถมายามานระกระตัตริ
 ไม้กรณาน้องเดยนะบั๊กษ
 ไม้ทนตองราศรมาธิบร้อน
 สุตที่จระรัวมตุดต ไม้สร
 ไซ้จระจจากบาทมุดิกา
 แรมทุเวศร้างประยุรวงศา
 หมายจะพั้งบาทาจนวันตาย ฯ
 ดึงนำพลอยเพชรวิทันจาร์ตฉาย
 เจ้าดาบดัดตจาทโฉมประโตมตาญ
 ประยุรศักตนิทเรศอันไพศาด
 ไม้เกรงการ อริราชและเจรา
 ของศรัเนตรในคาคดึงดา
 ละหน่วงชามให้ชมมันตุดใจ
 อยาให้ร้างเรศชิตพิณมัย
 ชงฆะไซ้จ ในเชิงตะเต็งตาญ
 กฝังมุดตึงทวทศาคาด

พโยมพยับบองอหการ
 สัตตภณทบรรพตกโหดกณ
 ฝูงมหามัจฉาในวาริน
 อนดอกดวงส้มพดทคุมกถด
 ทคุมบานกานกตบขจรฉาย
 แมตงภูทพรบรอนมาเอาชาย
 ส่องต้อส่องเกษมเปรมตักนธ์
 ครุทตมตงเด่นอโนคาต
 ครุทตมตงเด่นสัตตภณท์
 ครุทตมร้อนเด่นโพยมบน
 ครุทตมได้คาบนากา
 ครุทตมตงชมทรงตมวธิน
 ครุทตมตงตงเชิงยพาพาด
 ครุทตมตงกตมแกวขจรริน
 ครุทตมตงกระบวนจรนกระบโหม
 ครุทตมตมตงอยเคตมตมตมตม
 พระพายชายพตราเพยพา
 ดูเทวาทพทประจาตมพด
 ภาณมาศเรงวราชรถทอง
 พระยาราชตบรรณกพดนคณ
 พังระอุมยพาพนบจร

สักทาลังเมรราชตจักรนทร์
 กงคากตมเป็นตงดอกกระถอกตมตม
 กโศคตมตมหน้าตาพองกาย
 ครุทตมตมตมตมตมตมตม
 วาพายกตมตมตมตมตม
 อายตมตมตมตมตมตม
 ส่องกมตมตมตมตมตมตม
 วรรณามตมตมตมตมตม
 สัตตภณทตมตมตมตมตม
 นฤมตมตมตมตมตม
 กตยาตมตมตมตมตม
 นางตมตมตมตมตมตม
 เขาวมาตมตมตมตมตม
 นางตมตมตมตมตมตม
 นางตมตมตมตมตมตม
 ตาราตมตมตมตมตมตม
 สักทมตมตมตมตมตม
 กรอมตมตมตมตมตมตม
 ผาตมตมตมตมตมตม
 ประคองตมตมตมตมตม
 ไปชมตมตมตมตมตม

จำพดางทางประทศของยุพเรศ
 ราชธอนให้ออนคด้วยเดบม
 ขบอภยอกเชาพระเมรมาศ
 แดงเจียรจางเห็ดองเวองนทางค
 ทอปล็อบตองพนเบบบริจาร
 มีพฤทษาเหญดาประจำทศ
 ชชมเชาแกจทงเจตชน
 หมุ่มทามจลาแดรนาคินทร
 ชารพคิมตักจคบาท
 ดิงโคโคกเดนแะมั่งกร
 แดจขบอกรุกชชาตินาวิมล
 แต่ไม่มีวิญญาเจรจกกัน
 ครนเจตจนกอนครชานเป
 พดางบอภพดางหยอกตำราญรมย์
 ส้องสนิทพิคองดจาทจิต
 ไม่แหห่างร้างรักตักนาคี
 ฝ่ายบรมพรหมทตณญเบศร์
 ไม่ยงพักครลาคันญมธ
 เมื่อนงคเเนาแท่นไธษาอาถัน
 จงให้คนทจมนทราวาย
 มีไค้ทบจบตักจจิงราช

อัมประเวศบินโดยพระเวหน
 พดางเชยชนกมตด้วยกตนินาง
 แก้วประทดากางมดีเป็นต้อย่าง
 เการทอปล็อบใหญ่กจางทงตัก
 ดัณฐฐานตังจอกกตอชกรจิหริศ
 เกิดตักตแต่ปรธมแม่ดิน
 มนาคนหดนตชตกรตั้งนุ
 อ้อยบูโฆจาวินตักนทร
 กชดีหตั้งหราชแะโคจร
 นรตั้งหักนทรแะศนชรพ
 อนัตคคณเปตงปตงตังสาวตจวรรค
 วิชารองศนชรพมาเชยชม
 แดจขบพดาดเกิดใหม่ไธตั้งม
 แดจพายนตอยลนมมาจิมพธ
 ชนชิตปรัตเปรมเกษมศร์
 โนห้องรัตนมณเพงนบม
 ครนหายเหตุเกิดการกุดจทด
 กิดสงพลงายเหงาเปด่าฤทัย
 หลากประทดากจรดไปหินไชน
 ทังนอกโนพระปรัตเรือนจันท์
 กุณนากโคกโตนนัตตั้งย

โศกาศีร์ดีตตาวณีย์
 ส่องน่องมิให้ตองรุดม
 ยามตองกอยปรคองแต่พอพาน
 ยามแนบพิถนอมมิให้หนัก
 อยู่หุดค ๆ ถามาชดให้เรียมกรวงญ
 พรตวิตหอนใจให้เทอศ
 พรตมอองศ์หลวงทัดนาโน
 ยรยาตรจากอาสน์โองการตริต
 แดงาหิตถรบชวงญไปทนท์
 เต็คยงทงเงนไม่เห็นหาย
 ตระทอนถอนฤทษลวิตแดอติงตา
 ที่เคยสร้งตนาโนโองางแก้ว
 ที่เคยเดนมิดเห็นนฤมต
 พระเสด็จเดี่ยวชธาไปทำสัระ
 พระเยียมยดแต่อบดแม้งบาน
 แดงเสด็จเกยแกวกุญชริน
 ไม่สับสมรแตวกัจจรวัดโคด
 เอนอองคองกบอาสน์น่องเชนย
 ชตเนตรกตอเนตรลงพว้างพราย
 นิเวศ์น่องตงเทยวตระหตบจบ
 ถาอิศเรศ์ประเวศ์ทรงอูสัฎา

เจ้าผู้ชวงญเมืองมัจฉิมตมาตย์
 ยามชมมิให้ชาดวงค้ำหวาน
 ยามประดานเนครน่องแต่พอหวต
 ผจกรกนมน้องกรองตงวน
 โอ้อ่านวลหน้ายแหงไปแห่งโต
 อัดตุงตนองเนครพิถาปให้ด
 เห็นเงาโหลกต้ายเคสึมอ่ากาก็
 ศีร์ดีตตโยหนางระคางพิ
 ไมยตศีร์ดีตาดกษณ้แตงไศ์กา
 ผ่อนระบายอัดอั้นในนาถา
 ช่าเดื่องหารอบรมกุเขายด
 อั้นทคแถวหน้ากระจายเป็นส่ายฝน
 ถาเจ้าคตแดนตระประทมมาตย์
 มิได้ประนมอหงคียงตงตาร
 โอ้อ่ากานคาคองไปแห่งโต
 ยุพาพินมาประพาสถาไฉน
 ตูไฟชยนคัรคินเรื่องพราย
 กรเกยพระนถาคแต้วใจหาย
 โอ้อ้ายสัจจาทร้างอราทจา
 มิได้พบนิมน้องส่นองหน้า
 ดักตุดาเห็นเหาะไปทิมพานต์

ฤๅจักรกฤษณ์ฤๅศรีวงศ์ทรงกรุก
 ฤๅธาตาทรงมหาหงส์ทขาน
 ฤๅอินทร์องค์ทรงพระยาไอยเรศ
 ฤๅสุริยวงศ์ทรงรถอหังคยตม
 ฤๅพระเพลิงฤๅศรีวงศ์ทรงแสด
 ฤๅพระพายชายทรงอัสติร
 ฤๅครุฑาว่าดีกรีจกเข้
 เตี้ยตายเข้มีได้เคยระกายใจ
 จะหาทรงสู่ดวงศกษตรียต้น
 พระส่อนรญาจนครวญกนึ่ง
 ยังได้อ่างทศพักครมนัดกนุช
 พระหริวงศ์กับองค์อนุชา
 จองถนนยกพลพยุหทัพ
 ดั่งอสูรแหดกตงในสังคราม
 ปางพระไทโรอบอัมอินรุช
 แด้วพาพราภจากกรภกรมยา
 ยังมนางศุภตกษณเฑียรจวาททรง
 แด้วพาเหาะส้มอุตาดิจาณีย
 ปางพระสมุทรวโฆษชานาญคีตป
 แด้นจโยกโคกข้ามขโลธร
 อันแดนยากปมป่านไม้พานพพ

มาตักนุชพีไปร่วมภริมย์ส่มา
 ตักสมรไปส่มาพินาพรหม
 ตักดวงเนตรพีไปดาวดิ่งส่สม
 มาตอบชมกดินแก้วแด้วพาจ
 มาเวียนแหวดพาน้องไปส่สม
 มาอุมบังอรแอบชูราไป
 มาโถมดวงดวงเนตรไปฤๅไฉน
 เหวได้จิงกตาศ์ทเคตาคดิ่ง
 จะหากดินด้ามภพไม้หอมถึง
 ถึงเมือรามเคร้างแรมส่ดา
 ข้ามสมุทรวไปนครของยักษา
 ได้โยธาพานรินทร์กรบตาม
 ไปตั้งรับชงชัยในสนาม
 ได้นางรามคินยังอยู่ชยา
 ไปส่มสู่ตสจากสร้อยศรีอุสา
 ให้ต้องวานีราค้างกันกลางกัน
 ประสบบองค์อนรุชรังส่รวค
 ต้องกระเด็นแค้นส่ชสกาพร
 บำเวอพิณฑมค้ครัดมร
 ชออนกดินชคให้พดตกน
 กยงส่วร่วมรตภริมย์ชคณ

ก็นัดถ่านผ่านภพโรมคัต
 ปางต่อนแรมร้างมโนหเรศ
 ก็ตามคิดมิได้คิดแกชว
 ทงแต่เนาป่าคนอริญเวศ
 ถึงไกรดาสดมหนองประคองกาย
 ปางทำจรตกรรมหาหงส์
 ไปในท้องเขมรสรระปทุมมา
 กับส้มขเด้นาพระยาหงส์
 พเนจรคอนถงนเณคนอง
 ชมคณานางหงส์ทงหกหม่น
 บรรดาจากพวากคืองคนครอง
 ถึงจะข้ามหิมจาถาคเวศ
 นิสิตจิตตุดคคกิตุดใจ
 ฝ่ายนางพระธนมสนิทเฝ้า
 บ้างส่องกรช่อนอรุณาเข้าจาบัดย
 เคยเขียนเกดถ่านารินเป็นปิ่นปัก
 โยธมรจึงมาจร ให้แต่ดาต
 แม่ถกตปรางค์ทองไม่คองดม
 ฤาเคืองชัตในภูวนิชไคร
 อยดคคตอมมหัสจรรย
 ครนจะคคเขาคความจาทตามชาย

ถจถยราชย์ดบวงศ์ประเวณ
 นางประเวศไกรดาตคิวัศร์
 ชามนทกรตยาถดาบากกาย
 ทางทุเรศไปได้เหมือนใจหมาย
 แด้วพามายต้อครบัญจา
 จากอนงค้เหมราชบั๊กษา
 ค้องคิตบวงพรานบ่าอยูร์ริง
 คิงชคคจะปดตปตงในกรงชง
 แดวกถบหตงยงถาคูหาทอง
 ต้าราญรินเปรมปรีดีไม่มีตอง
 แด้นมหนองจรตตไปทนโต
 ประจกษเหตุแด้วจะตามไปจงได้
 ต้อตอถยก็ตลตบตงแดยนี้ ๆ
 กัดร้อยเค้ร่าก่าชรัตก่าตรวตคัตย
 ใ้อพระชวญเมืองมิงจวมตมาตย
 พระปตงรักมิได้ร้างห่างตมาน
 จนทาวตถาญชพตงชวตย
 กรวมนิยมจรตตไปทนโทน
 ก็คจรไซช้อแจงกจจาชจาย
 พอเหตุทนเหตคห่างนางกทาย
 ก็ตคหมายทจจะมุงประมาณการ

ราชปถางทางเชษฐกษัตริย์
 บางอนงค์นอดพิณอยู่จน
 ดมเนตรเห็นต้นมณีนีทแน่น
 พระจากอาสน์นอนองศคารงยนิ
 เต้ายบุตคนชรรพจางหาง
 โฉนนายจะได้อายัดมรมา

คนชรรพกษัตริย์ทอจิตหวาด

ทอดมองให้ตองดำเพาความ
 เมื่อพระองค์ทรงส่งกากับมานพ
 เห็นตาชายต่อกายพาพิณ
 พอเกิดการณ์โศกาในอากาศ
 ชะรอยครุฑเป็นมนุษย์มาในแดน
 จะอาดำบริบทินทวีปนชเรศ
 อิกเจตฉนเห็นตบวรรณจะกลาโคต
 แม้นประหลาดกจะตวงกรวโลกม
 ให้ถึงสถานพานพิศตรณฤมต
 ทำวสัดบคนชรรพเสนาธ้อย
 กตบยงบตตงกษัตริย์นาง

ฝ่ายพระยาครุฑราชาฤทธิรอน

ในห้องทิพพิมานดำรายครัน
 ถึงกำหนดเจตฉนจะทรงสกา

ทั้งโศกชะโอมองกัศรงตนา
 นฤบาทค้อยได้ฤทัยกัน
 ยิงโศกเสณ โศกไม่มีขึ้น
 ก้อออกพิณพระโรงรัตนจนา
 เลาฉายไปแจ้งทแห่งหา
 เจ้าปรีชาช่วยตองจรงความ
 เริงฉลาดชำนาญชานูตนาม
 ชิงนงรามนวิาศแรมนรินทร์
 ชาเขื่อนพกศรพอบกตาดกิด
 ชำคคิกนใจชำระกำแณ
 เห็นตมมาคนางหายชำหมายเม่น
 ดักแค้นตูดวาทของทำงไป
 พังระหัดแห่งเหคุที่ตั้งย
 มาโรงชัยชำจะตุให้รุกต
 ไม่เช็ดขามจะเขาแซกในชมฉน
 จะแกกตบักษให้ตงนาง
 ที่โศกสวัชชหฤทัยค้อยใส่ตอง
 มิได้จางววยเจ็นตจาดัน
 เชยตมรดมานชมภิรมย์ชฉฉ
 ค่างกระตั้นแค้นตวาทไมศตาศศตาย
 สู่บรรณานังนิกแฉฉใจหาย

มิไปเดินเห็นท้าวจรเคืองรกาย

เจ้าครองมณฑลทงทพมาศ

เมื่อพี่ไปทรงธก้าแถ้วพานาง

วังพรุ่งนพจะถาพางาม

เจ้าอยู่ไพชยนต์รคนมณนถ

กาก็ได้สัดบคคตัง

ตั้งเพลิงพิษติคตวมอวภา

จึงวอนฉาธาแถ้วบรชนราช

สู้บ้ายบากจากตระกูลประยูรวงศ์

ก็มุ่งหมายจาจะฉายช้จาด้วย

ไม่ทันไรจะนิราศให้อาทถา

ซารูเซงอยู่จามทเชยสน

ถ้านายแห่งแถ้วคงแถ้วแต่จริงไป

พระยาครุฑพั่งนุชแถ้วแถมี่ตรวด

ใครเฒ่าแถ้วฉาเจ้าแถ้วถงกมถมี

เจ้าเนื้อหอมเป็นลอมจรร โถงหญิง

ฉาพถางเซยคางเคียงประคอง

เจ้าอย่าหมองใจหมางระกถงถวาท

คัมภระหายบงวาชทอปรมาณ

แม่มมีไปไหนเดยจะพ้นพักตร

ไม่ถงฉนก็ระพถนถนถมา

ค้ำริแถ้วฉกัปราชประโตมนาง

แถ้วฉถาทพมีใครจะโกถฉ้าง

เห็นจะหมางมุ่งเรียมทงบริน

ไปคคคถามถงฉยเสยให้ฉน

บ้ายแถ้วทนกรจะจรรมา

ให้แถ้วคถกถาวิชา

ชถนาคถอเมตจรถ่มถง

เจ้าฉาแถ้วนพิศฉาให้ฉนถถง

ฉกทงฉกคพทหมทคภถฉา

จึงเออฉวยรอมรถฉ่นหา

อนิจจาใจจางมาหมางใจ

แถ้วแถ้วฉาฉาฉนมาแถ้วใจ

ไซ้จะหน่วงฉ่นหัวใจเมื่อไรมี

โฉนถถถมาพิโรชราพ่นพี

ถาใฉฉ่พอให้ฉนมถารมถนบถง

เห็นศคถถถที่จะเปริยบเสมถถถ

ประจถถถถถถถถถถถถถถ

ฉานิราศไปกรถงโกรโพศถถ

เพราะถถถถถถถถถถถถถถ

เดี่ยคยศคถฉาจะแถ้วฉว่ามารษา

ยุพาพถถถถถถถถถถถถถถ

กากพิงครุทเห็นสุดห้าม
 ชู้ตกรวดอนร่าเป็นท่านอง
 ฤาษีตฤทษยาวิชาธร
 ถารุทความก็จะหยามหยาบรกาย
 แคเดี่ยวหนึ่งไตสองก็ตองห้าม
 จงคริการอย่าให้พานรำคัม

พระยาราชเวนโคยได้ตัดบับ
 เจ้างามงอนช่างฉ้ออนร่าเพนครัน
 จะร้ายมนต์ผูกทวารวิมานไฉ่
 ไม่อาจทำลายเวทวิเศษชาญ
 แคเดี่ยวนปลอบเวยนตั้งตั้งวาตน้อง
 ประโตมเจ้ากานตลแล้วคตาไกล
 ก็โอมอ่านมนตรามหาเวท
 แล้วยินโบยโดยฤทธิ์แรงดุดรรณ
 ตงตั้งรุกขนิโคจรก็แปลงเพศ
 เข้าดีพระโรงชาธรเรศศรี
 คึงเออนโองการตรีสังจนา
 ขำคอยนายจนถ่ายสังวาท

ครุทพิงทรงธรรมักหวนหวาด
 ต้นองดาร์ซึ่งช้านานเวตามา
 พรหมทศพิงอรรณดุดรรณบอก

ประจักษ์ความบรรยายก็หายหมอง
 จระจากห้องโถงเอกากาย
 ย่อมฤทธิรอนเห็นเทารได้มากหลาย
 หยิงฤาจะสู้ชายเห็นสุดที่
 ถ้าชำตามปฏิพัทธโอบคัส
 เหมือนช่วยชีวิตน้องโถงนวัน ๑
 ถนอมรับกรน้องประคองชอญ
 อยากรนครามสิรราชจะแผ้วพาน
 ถึงผู้ใดจะเข้าผลกหักประหาร
 เขาวมาดย์เมื่อย่าหมองกมดใน
 จนแต่งทองเรืองรางสว่างไส
 ออกจากไพชยนต์รัตนเรืองสุวรรณ
 อินวิเศษผูกบานทวารมัน
 ไม่ทันพริบตาถึงธานี
 เป็นมานพเขจรเศกเฉลิมศรี
 นฤบดินต์นาเห็นมานพ
 ดูราเจ้าผู้ชานาญในกาจรบ
 คิดว่าลับชระวอนไม่จรมา ๑
 เริงฉลาดทำฉนให้ชนหน้า
 เพราวิญญาไม่สบายข้างภายใน
 ดั่งเดี่ยวนบอกเดี่ยวบทรองยั้งตั้งดี

พระแสงรั้งชันฉันทักตรประภาสไป

ค่างทอคค่างเดินไม้เพ็ดนิจิต

จนย้ายชายแสงพระดีบังค

ก็อาดาพรินทรจรจรด

ด้อมสกัดโดยบทถกณ

ส่วนมานพดบั๊กกายเป็นดُبรรณ

ถาบถาราร้อนโพยมบน

ร้ายมนต์แก้บ้านทวารไซ

นงแนบแอบเนอนวดตออง

ฝ่ายคนขรรพ์เป็นไรเข้าเวินชอน

ส่วนกรุกแหบนชงพาด

เปรียบดังองค์ปโรตเทวัญ

เมฆตาชูชวงคองมณี

ถือชวานเหาะทยานชยิกได้

นางแบแก้งแวงฉยให้จับต

เมฆดาดอเมก้อดรินทร์

เกิดง่าหรับกปกงปนิรันดร

ครันอรุณเรอรางด่างภพ

กรุกทระโชนโตมตายพาพิณ

จงเผาในแท่นทองอย่าหมองพัทตร

ตั้งสมรแล้วก็จรจากพิมาน

ครัดให้ยกสกันนมาทรง

ค่างคิดค่างคิ่งกระดิ่งหง

กรุกทพระองค์ว้างถึงกาก็

ฝ่ายคนขรรพ์แจ้งใจในบั๊กษี

ครันถึงที่พระไทวกี่แปลงตน

คนขรรพ์เป็นไรเข้าในชน

ก็ดุดด้อมพดพิมานทอง

ตำรายุจิตครรรใดเข้าในห้อง

เขยน้องต้องเต้ามณฑาธาธา

ที่บุญชรพิมานชัยไพศาด

ต้องสมาร่วมมรดกดีทวิ

เมื่อฤกษ์ดีด้นคเษมศรี

อสูรวิรามสูรก็โกรธา

เวียนรไวในจังหวัดพระเวหา

อสูรราชว่างชวานไปราญรชน

ไม่ดัดด้นที่จร่วมดโมสร

เหมือนสมรสมรมาดุดักกณินทร์

จบจักรวาไลและไพโรสินธุ์

พิจะบินไปเทียบพระหิมพานต์

ไม่ซ้ำพักจะกดับมาสู่สถาน

ร้ายเวทผูกทวารแล้วบินไป

คนชรรพพรรณครุฑจรด

เข้าวังรมแท่นรัตนามัย

ถากเหตออบเหตยวเห็นคนชรรพ

เออโชนโยนาอุกเวรมา

ว่าตุรารคนชรรพพเพียงท้าว

เหตุโชนโยแจ่งแห่งคดี

อันบรมพรหมทศปนชเวศ

ยังทุกขโทมหนักถึงกระหนังใน

คนชรรพพรรณตั้งตบคตี้ถาม

นางหลงเดห้เมถุนตักถุณา

ประเวณตั้งครโตเตรจต

จะเขยยอเหมมอในกตถกาม

ครแฉงตั้งต้นองฉรนาฏ

ครนนางหายแฉงกัหน้ายอาดยใจ

ตวยเป็นศวีพระนกรชจรเดช

ครนทราบชางฉางวอนตงเพตงพราย

มิได้คตแกชวตจะวายชนม์

จึงยดพกครอกกเวศ์สุดาดี

นิจจาเขยถึงเดด้วยสุขสัชรรัก

ว่าพตางทางประโตมเตียมตอง

นางตั้งตบคกรแฉงกัอนคม

กักตบคนตามเพศ์วดีย

ประจงใจคุดเดห้กถยา

ให้หวาดจคอกัจรรยเป็นหนักหนา

นางประหม่าพกครเมือตแฉงพาที

แดนต้าวทางทเวศ์นทศวี

จึงมาตตตั้งพตพมานชย

เมือเกิดเหตุช่าหายนนเป็นโชน

ถาอาดยถมตระไม่น่าพา ๑

ดำริศความเชิงชานูตด้วยใจหาร

จะร่าเรองภักตาก็บวยศวาม

จ่าจะคตเหมมอเอาเดียนมาขังหนาม

บิตศวามอันตรายแห่งเวณโคย

อันจอมราชดำมัทพตมัย

แต่พิไชริตวาทเจ้าทอเพตางาย

มาทูเรศ์แรมโกตหน้าใจหาย

ว่าครทพาท้ายส่งจาทมาตั้งมพต

ก่าบงคนชอนราชบักษ

พกมโตมหนักเด้นหนอง

มิฉพรรณเศยนวตถุครทรมอง

คู้ท่านองโนเชิงพนิตา ๑

แต่ชารมณปฎิพัทธประหวัดหา

แต่รังเด็ด้วยเต้หมายา
ได้พบพักคดเหมือนพบบึงเกิดเกล้า
ควรรฤมาโทษาระกาทอ
อนิจาเห็นว่าชาอยู่เคียง
เป็นหน้าแค้นแค้นเวทนาคา

คณชรรพรวบชวัญแก้จุมพิต

เกล้าเกล้าเดินดองประทมมาดย
ซึ่งโทษผิดชิต โฉมประโถมเด้า
อย่าถือคความจงประนามประนอมใจ
ว่าพลาดทางประจงปดงจิต

สองชั้นรินรสภิรมยา
อาโอยรู้โทษกรเญยจกระหยับยา
แสงจันทร์ ออบชะอำ ในอัมพร
พสุธาอากาศก็อับแสง

ประจักษจนทหรือปราศทงแดนดิน
ฆ้องระฆังกงสดาดประดานเคียง
ประเวณคตคตายชยายคน

สองสูวสองสมภิรมย์รส
คณชรรพครนบายรวจรว
ฝ่ายครทเทยวเด่นในทิมวันต์

สู่สถานจมานรคณัพรณราย

อนิจงานี้ถ้าวาปราณี
ทใจเศร่าค้อยสร้างกรรแสงศรี
นเห็นดแก่ใจอย่างไรนา
มา โสเมเดยวตอบชิตด้วยอิจนา
จะใครว่าเสียให้สมอารมณ์พาด

กรดักคิดเดยวตอคตอคประดาน
ยพาพาดเมื่อย่าหมองกมตใน
คดยร้อนเร่าสวาททวงไม่ยั้งได้
พิจะไว้ชัพด้วยวนิดา

เหนือต้นทแนบกันกระเด็นหา
ดงราหจจับพระจันทร์
กรก้าเรือนวถจะตั้งห

ด้วยกาดังฤทธิรอนอสูรินทร์
ไม่แจ่มแจ้งแห่งหตัจวนาสิ้นช
กองอนทเกวระดมบน

ต่ำเนียงโหดนหตาไม่ผ่าน
กแหมชนเด่นดองศศิธร
ยังไม่หมกตชตไมตร

ตั้งสมรแดงกจรเขาชอนกาย
สุริยาถ่ายณหักณนผาย
กรายเวทเบ็ดทวารเข้าไพชยนต์

นิ่งแนบแอบแก้คานตาตวง
 กิ่งเด่นให้ดำฐานบานกมด
 ร่มภรณ์มัยถ่มถ่มครดง ใจปอง
 บั๊กษมิได้ให้มางระคางนวล
 กากัดมปองเป็นตองธน
 ทิวาจนคนชรวิพาเนาบาง
 ครันต์ร่างแดงสุริโยทโรภาส

พระยาครุฑตั้งนุชนางพงา
 พิศดาตายตมจรจรต
 เด็วจตั้งออกขงพมาทชัย
 คนชรวิพาเนาเข้าในชน
 บินทยานผ่านข้ามตักกภณท์
 แปลงเป็นมนุษย์อุดมเดช
 คางแยกจรจรตมรรคา
 มานพถึงท้องพระโรงรัศมี
 พระตำรงทรงตักกับชายชาญ
 คนชรวิพาเนาถึงชุดกร
 จระตว์ตั้งถามกเป็นความในอุรา
 คนชรวิพาเนาเนตรภูจนาด
 แคบยับบอกให้พระองศ์ผู้ทรงธรรม
 หมู่เต็งถามมาคย์ตถาคคิด

แดวชนพวงอัมพามาผล
 พดางยมแย้มแกมกล ศึกษยจน
 ระเบียบวิภักตองเกษมต่งจรด
 เชยชอนชั้นชิตตนิทนาง
 กตางคนครุฑแอบอยู่แนบข้าง
 คางรดตักชนให้โอชา
 อากาศแจ่มแจ้งในแหต่งหัด้า
 ก้าหนดเด่นตักในกรุงโกธ
 ตายณหักจะมาอย่าหม่นไหม้
 อดัยรูปกตตายกตบเป็นตบวรรณ
 ครุฑผูกด้วยมนต์ทวารมณ
 กีบรรดตักนทีโครธา
 คนชรวิพาเนาเพศเป็นยักษา
 เข้ามหาเมเจศนแกวปรวการ
 กรงกษศรียทตนาแดงบรรหาร
 แควญญาณชนตักตวนิดา
 นรินทรยมตมะไม่อยู่ในหน้า
 แคชาเตองนัยนาตุคนชรวิพา
 มีอาสเส่นอในตนามคัยความชัน
 ว่าชายมคอดตบวรรณมาตักนาง
 คางจนจนางนกอางธนาง

เขม้นหมายมานพไม่เจ้านาง
 ฝ่ายอนงค์กาก็ศรีสัตมร
 ไม่ยดพักตร์ชุนางที่กลางวัน
 อนิจาโอ้อ่าพิกนธรรพ
 เจ้าเคยแอบแนบห้องประคองปราง
 แกรกรักรูธมาปดตสจาท
 ฤาบังกายช่อนห้องจะตองใจ
 มาเกิดน้องจะถนอมกต้อมจิต
 นางรำหาในห้องที่พิพิมาน

ฝ่ายพระยามานพทรงตกา
 ถวิลถึงสุดาเตียงเปลี่ยวใจ
 ถึงคั่นไทรกถายเพศเป็นครุฑราช
 ถึงสถานถานโตมอนิกา

ฝ่ายบรมพรหมทัตภูอเวศ
 จึงเขื่อนอรรถส่นทราจาท
 อาคูระพเตยงเล่มอชัพ
 ยังสืบสายลัดสวาทของอาตมา
 คนธรรพอภิดนทัดนองถ้อย
 แปรสกันษเป็นครุฑจุมิไกร
 เรือรบยั้งมหาจายพด
 ทางทุเรศเขตเขาดัชรินทร์

พตางจะพึงรหัสเหตุแห่งคนธรรพ ฯ
 ครันครุฑจุมิไกรจากห้องพิพิมานธวัตรศ
 ให้กระสันราครือนอรมนนาง
 ไปดัดบอยู่ไหนทำใจหมาง
 โยมาห่างหายเนตรอนาคใจ
 แรมนิราศไปนิเวศน์ฤาโฉน
 ฤาหมองไหม้ไม่ส่มครธมานาการ
 จะม่อนผิดผันหาเกษมสำนค
 ไม่พบพานก็พิดาปละเวงใจ ฯ
 สุริยาเข็นดับเหตียมไศต
 ก็ลาไทรบดินทรัดนตามา
 เม่นมจาดรเห็นห้องพระเวหา
 โดยณาสูกภาพประเพณีนี ฯ
 ครันมานพประเวศจากกรุงศรี
 โดยพระมีมาโนชเปรมปรา
 ทานเรือรบดับเสาะแฉวงหา
 เหนืองานิวาสสถานโต
 ข้าโดยรอยมานพถึงป่าใหญ่
 ข้าเป็นไรแทรกขนดুবรวณบิน
 กจกกจกดับก็ข้ามขดาดินชู้
 ก็เต็มบินสู่ส่มพดจัน

ประสพนางในปรากฏพิมานมาศ

เสวยทิพย์สถานถ้ำราญกวัน

พรหมทศแจ่งอรรถคนธรรพทูต

ตั้งได้แกวจกรพรรดิมาทสนา

จึงดำรัสประภาษนาฏกเวร

นางนราศ โภคย์ได้ชุนเคือง

ฤาเพ็ดดเพ็ดนจาเรญต์มบคศรท

ได้พบพานประมาณจิตยพเขาด

คนธรรพหื่อนจตจาต่นอง

ไปดัดมพตจนอนนอคม

ชาพบพกตรแต่จระทกทงยวค

จนจิตทจระคตให้คินมา

ชาพรนคตกถจระวายทำดาชชนม

จึงจำต่างโนทางเด่นหันุช

แกตังประโดมตองใจตุในท

จึงได้บดัมตองทำนองนาง

พรหมทศพังอรรถแต่คตงตตบ

เปวียบตังจาสุกรไกรชยชาญ

ตักขฮาดยในตคาควงงจาท

ยังชาคนธรรพอนชพาด

คจรรฤกนธรรพประทุษฐุจิต

แต่ณตวาทครทครองประคองชวญ

จระว้าพัพพันตชชวรวยา ๑

บคินทรตัฐรแต่ณโตมนี้ต่า

เป็นมหามังมิตรมงกตเมือง

เจ้าผู้เจนจงแต่คตงให้แจ่งเวือง

ฤาปดคเป็ดอองชระรักโนฝ่ายเรา

อนสูงตักตงเมวชนเขา

จระนังเนาฤาจะกตบบริรมย์ ๑

อนพระนองร้างทาดภรมย์ตม

เห็นนยมตมบคตักกณา

ทำขายบวคเฉยเชื่อนไม้เบือนหน้า

กิริยาคังจะบอกยบคศรท

ทงเกรงขาทยคตเป็นทตุด

ห้วงจระแกแค้นครทให้ส่งนาง

กเวือรปฐุพัทชไมชตชวาง

โทษชากังต่างทำดาชปภาณ ๑

หทยวบเพียงเพลิงเดกิงผดาญ

ไกรประหารชนคหางให้ไกรช

ไปร่จมราชบักมั้นแต่มีต่า

เตี้ยแรงจ่าจใจให้ไปคตาม

ทำดาชมิตรให้กตงกตางตนาม

เราใช้รักก็มีใช้ชายทราม
 ครั้นจะต่างเสียให้วางชีวิตม้วย
 เมื่อหญิงร้ายชาย โหดตั้งนานพาด
 คาริพดวงทางศรัทธาแก่นธรรพ
 ซึ่งท่านทำความชอบเราชอบใจ
 เราเสียดวงสมรไปได้อปยศ
 ทำไฉนจึงจะได้กาก็
 นางอุกเวร อภิจาตมาทมุต
 จะแก้ตจนโดยให้อปรมาน
 ให้มาส่งคงคนยงนเวศน์
 จะรับอ้างแต่ปางไปดอบดัก
 เห็นครุฑก็จระฮายเสียตายยศ
 ท่วงทักจะส่งองค์ยพัน
 ท้าวสัคคปพิเตยงฉตองฉลาด
 พระราชทานฆ่าเห็นจอนงค์ใน
 ครั้นรุ่งกรุงกษัตริย์ตั้งฐานาน
 ออกพระโรงจณฉนยพรายพรรณ
 ฝ่ายครุฑครั้นครบตั้งคตจวาร์
 แดงบินโบย โดยแทนที่หม่มพรา
 เป็นมานพเข้าสู่นเวศน์วัง
 กรุงกษัตริย์เขอพอรวรกอภิปราย

มาทำความบังเหตุให้อปรมาน
 ก็เกรงด้วยครหาจะว่าชาน
 ไม่ต้องการที่จะก่อเราไป
 เราอาภัพเต็มศรัทธาพิศมัย
 เหมือนนกไร้ไม้โหดก็ตามที่
 จะหย่อนยศทวทศ์ทงดี
 คินบุรีให้เรื่องเตชาชาญ
 อย่าอาศูรพระทัยจงได้ส่านค
 หมายสमानในสมรให้รอนรัก
 เรื่องพระเดชเฟื่องฟ้าอาณาจักร
 จนขำร้างห่างรักมาบุรีน
 จะปัดคปดตตั้งวาเส่งวาทตั้ง
 องค์นรินทร์ราชอวยาร้อนใจ ฯ
 เห็นสมมาตแก้กตบักษได้
 ทังศฤงคาร โภคย์ให้คนธรรพ
 ประดับองค์องดงการทรงพระชวรค์
 เสด้านงคงคตตามตา ฯ
 ก็ตั้งสารจรนุชเส่งหา
 คตพระไตรดำชาก็แปลงกาย
 ชนยงพระโรงรัตนเรืองฉาย
 เชิญนายผู้ชำนาญชาญดงกา

ราชาภิรมย์พระยามานพเด่น
 แด่นระกาชาจตติงพชยา
 คนขรรพครนเห็นกรงกษัตริย์

น้อมศรีโรตม์รับบรรดพจมาน
 แกล้งประคิษฐ์คิดขับเป็นกาพย์กลอน

โอ้พระพายชายกัตถ์นมาวิญจอน

รณรณชนจิตพิงาได้

ในสถานพิมานตีมพดี

นิจาเอ่ยจากเซยมมาเจ็ดวัน

ถ้าว่าใครแนบน้องประคองกาย

พระยาราชาเวเนไทยได้ลับ

ประทดาดจิตพิศดูคนขรรพ

เออโชนโชนังจกต่างกลวน

คุณโกรชแต่จรรงับดับได้

นาญกเวรเจเนแจ้งในทีโกรช

โอ้ว่าแก้วกานตาพางาม

ถ้าพออยู่จะได้ชรูประคองชน

เดี่ยตายจากพรากเนอนจตมจง

ครทพงยงคงฤทัยแค้น

เสแต่รังสันทราราว่าที่

เราได้ฟังกัจฉวนประต่านสาย

จำเป็นจำแต่รังเป็นดชา

คัจฉยต่องรารกรวมฤตดาต ๑

แจ้งรหัสให้เนตรตงบรรหาร

จับพณติดประต่านด้าเนียงกรวณ

กระแแต่ยงตอยร่อนโหยหวน

หอมหวนนาถ้าเหมือนกาก

เหมือนเมื่อไปรจณภิมยประต่มศรี

กัตถ์นยังซาบตรงพิทังวรกาย

กัตถ์นสัคนษรตังรินกัเหตหาย

กัตถ์นถ้ายตจาทซาบอรามา ๑

ด้าเนียงขับกต่างกัตถ์นนิษฐา

จินตนาหนึ่งนกกหนึ่งโน

ถึงกัตถ์นแก้งตวงสมรมาเสียดใต้

จะฟังไปให้รู้โนเรื่องความ ๑

จึงเออนโชนูรู้คำขับขยับหยาม

ยามนเจ้าจระนงอนาตองก

ด้าราญรินร่วมมิตรพิศวง

กิตจะใคร่คนกงยงตีมพดี ๑

ดิงหนงแแต่อกนรทรมมาจตุจ

ว่าดูก่อนเด็นเสนารพิณ

บรรายายหดากจิตคิดวิต

หนึ่งนายก็เป็นชายแต่เดินดิน
 เราแจ้งทางทุเรศเขตอรณ
 แม้นจะดวงแวงหางมยุร
 ดวยน่านนตมตระเยยคอรณ
 ประกอบหมมจฉากุมภาพาด
 ผู้โตขามนทตทนคร
 แฉนมหาพระยาครทยงเค็มบัน
 นี้แนะนำไปได้ไหนเด้า
 ฤาเทารเห็นเดินโคตงใจปอง
 ฤาประกอบกายดีทชฤทชเวท
 เราก้หวังอยู่ด้วยยังไม่เคยไป
 คนชรพทกรนพังกแยมตวรอด
 อนเวทมนต์ฤทชไกรไม่เขี้ยวชาญ
 พระยาครทกรองชูเป็นชายเนา
 ราตรบักษเข้าแพบนอน
 ตางชตางชนทุกคนจน
 เป็นตงจตงตงพรองไม่อำพราง
 ว่าพตางขบครวญกระบจนพิน
 เตยตายพทกรบพทกรพเมยงมน
 เตยตายชนงกตพทครเมอชกยจน
 เตยตายปรางชางเมอชกระบจนมา

ไฉนรู้เร้วจตงในลิมพต
 ตคตถณทกนตมทวไตต *
 กจมตงตงทแฉนตมตาด
 จงชอตทนครอนไฟคาวต
 คชสารเงอกนาแฉนาคินทว
 กมวยมรณเป็นเหยอแกตคจตง
 จงตวงตงตงตงพมานทอง
 ฤาโดยเดาว่าเตนพอเห็นคตง
 จิงไปเห็นห้องพมานชย
 วิเคษตงยมนตราเป็นโฉน
 คิตจระโครคคชาเป็นอาจารย์
 แลรงตำรจตเยาเยยเฉตยชาร
 แศจคทาญแศรกชนตบวรณจว
 มาพาเราผู้ชไปตตมว
 ทวากรเราแนบประจางนาง
 แศตบวรณงมจิตไม่คิตทมาง
 ชารคางกตงแกตอกจมคกรภ
 โอิทตทากทพทมายมน
 เตยตายกรรณรบตงพจนา
 เตยตายเนครนารจนเตนทา
 ให้นาสาสุบรสรวญจวนใจ

* มีผู้จำได้อีกความหนึ่งว่า “เราทวาทางทุเรศเขตลชช ในสาครลิกทว้างทางวดี”

ด้ยตายโอมฐ่ออนค้ำให้กำหนัด
 ด้ยตายเค้ำเค้ำชอนอร่าใน
 นิจาเอ็ยชวดเซยเพราะสองฐ
 เวทนาด้วยพระยาต้บวรรณครน
 พระยาครุฑไต่ต้บมนอบอาง
 สัตตจกด้ยคิตด้ยสตา
 สรท่อนกอนเหตุย้อยู่ในอก
 ประคจตงจอมจกรมฉวาง
 พระด้ยเคชเพราะทหงคดของอาง
 พระด้ยมนต์เพราะกตอสุรา
 เราด้ยแก้วกาคคีร์ตงเว
 ด้ยฤทธเพราะไม่คิตจระบ้องกน
 ครวงนด้ยรกกไค
 เป็นชายหม่นชายคองอายคน
 คิวแด้จพาทแกคนชรพ
 ด้ยจพาทยกตางเกดยงกตอการ
 จ่าพตางทางตาบรมนาถ
 กิ่งพระไทรจ่านกก็แปดงกาย
 ตตมพตงนกรายเวท
 ชนงงเห่นอแท่นรคณชชจาด
 จ่าดูรายุพราขประหตาด โฉม

ด้ยตายกรกอตระตักระหวัดไหว
 ด้ยตายใจหน้าใจทกตั้งอัน
 ถากงคูกไม่ร่างภิมยชวณ
 ชบแด้จอภจนทกษตรา ๗
 จงกระจางแจงชอไมกิงชา
 คิงคองจกรามรรตยถาย
 แด้นวิกคคัตรอนตมรดมาน
 เมือกรงพาณตอบโตมตจกร
 พระด้ยตจาทเพราะท่างเด็นหา
 สัจจิตราจิงพรากไปจากกัน
 เพราะปรมาทไม่ถนอมเป็นจอมชวณ
 คนชรพมนจงแทรกเข้าชอนกต
 กิ่งด้ยชุกไคเซาจนทเลาฉงน
 จ่าจนจ่าพรากอาดยถาย
 ทานช่างชบเฉยฉาดจวนค้ำทงาน
 ชานาญนกรานบจ่าเป็นชาย ๗
 ตตาศจจรตณนผาย
 เป็นต้บวรรณบีนจ่ายโพยมมาน
 เมื่อกบานทจาเวศมุกดาหาร
 จงกตางรตพจมานแกกาก
 เราפרโตมเจ้าจากราณตี

มาเนาในพิมานรัตนดีดดี

นุชแจ่งจริงคำอย่าอาไ้

กาทักพังคตฺตระดกดาต

แต่พระพามาชมดมบคทพ

ช้อยู่เดียวเปลี่ยจเอกาถกนร

พระยาครุทพังนุชดหนองคำ

ดุดคบชมาพวางชาย

เสี้ยแรงรกกหกจคไม่คคดบป

ก็เจือใจมิให้อนาทร

เชยชนตงวเชยรเจียร โน

ยังไม่รบจนเราจับได้ชชชาย

กาทักพังคตฺตหนองถ้อย

อนิจจาว่าชากับคนชวพ

จงนำมาตอบได้ไต่สวน

นี้กระไรพระไม่พิจารณา

เออพิมานสัมพตักตุงตุด

แต่ว่ายเวทผูกบานทวารบัง

อย่าว่าแต่มนุษย์ในแหดงหง้า

ก็ไม่หาญทำตายเวทศุบรณ

หนังกนชรรพักเป็นทาสมาทมุด

ถึงชาพตภตภตมาเอองค

ได้สืบดีราตรีทจากาต

ยังมีโครมาตภคตถึงตถาน

เยาวมาตยภตาวแกพรากต

อันตอยตบตงพ้าเวหาหน

ยังไปยอดพักคร โครมาโกถกกราย ๑

พิโรชชาตงพ้าคนองตาย

จนชุนหายใจช้แต่จจจร

นิยมหยาบตภพามาตมตมร

ประกองนอนแนบข้างไม้ห่างกาย

มีรูไฝฟองชชตตตตาย

คือนายนาฏกุเวรทเจนกัน ๑

เป็นน่าน้อยใจเพียงชชวตัญญ

คือโครเตายนยน์จาชรรจา

ถักเป็นตคตยแต่จจจจจจจจจจ

มาแต่กแต่ตงแกตงวตงจจจจจ

มนุษย์ถาจะมาได้ตงใจหวัง

ประคจตงชชชเพชรดกเจตชน

ถึงตจวตทเทพในตจจจจจจจจจ

คนชรรพถาจะมาได้ตงใจจจ

คำตจจจจจจจจจจจจจจจจจ

กรกจจจจจจจจจจจจจจจจจ

ซึ่งพระไม่กตจเวรเพราะหงส์วาท
 กนอมน้องมิให้หมองตักเวตา
 ไม่ทันไรฤๅใจจะทุจวิศ
 ขรรมาจวรกจรวนรอน

พระยาครุฑพั่งนุชสารแต่งตั้ง
 จึ่งตรัสว่าอาตวระหมิงพาด
 เราทราบต้นซึ่งระมัดมันจบอ้าง
 ได้ขอปรยคมาตยาพดาพล
 เพราะมิชู้ไม่รู้ให้รอบเชิง
 คิดว่าหงส์จจะจงแต่ชดฮาร
 คิวนางเป็นไทแต่ใจทาส
 ตั้งสักรพอนเฝ้าแต่อาจน
 หน้าใจนางเปรียบอย่างชดาถัย
 เสียกายทรงวิไลแต่ใจพาด
 ตุกแดงตั้งแสงบัทมราช
 เรารู้ใจแฉ้วมิให้อนาทร

กากชู้กรแฉ้วรอนว่า
 บริภาษซาบาทไมมด
 เพราะหงกตไม่รู้จึ่งเสียกต
 แม้นคนรพรพัวแก้วในอุทร
 พระพั่งคำข้างเคิบจมาเกรียดโกทร

พานิราศมาร่วมเสน่หา
 พระคนตาตั้นฟ้าแฉฉากร
 พระฉนจตรองตรีตารีกอน
 เพราะหงกตเขาช้อนให้เสียการ
 มโนแห่งตั้งมณที่แตกฉาน
 ช่างกตาวดาร์ตอดแก้ด้านวนกต
 จึ่งกระจางแจจขออนต์นช
 ดงจรตนั้นนมิวยศวศก้าพาด
 หตงระเวิงฉาเจ้ารกตมครัดมาน
 กตบบนตาดกตจเกิดอกคด้วยเบือกคมี
 ไม่รักซาครัดหอนมาพานชม
 ห่อนนียมรักรัดสัคนธาร
 ไม่เด็กโหดห้วยหนองคตองคระหาน
 ประมาณเหมือนหนึ่งผลอตุมพร
 ช่างในถวนกิมชาติเบี่ยนบ่อน
 จะพาคันนกรในราตรี
 อนิจาพระไม่โปรดเกศ
 นเอนฉาเวรมาราญรอน
 หตงฉงนแห่งหน้ายศโมสร
 คกจรอรนรานอร่าม่ากาย
 ทุเตาโทษขอพิศุจน์ตศยถวาย

แม่พรุชทจริตกักรคาย
อยู่หด ๆ ฤาจะซัดไปตั้งเฉย
มิขอคั่นนศร่าให้ซ้ำใจ

พระยาครุฑได้ดัดปีกต้นนาง

จงครัดว่าอาตุระกาก
จะเตยงเจ้าเราอปรยศยศ
ว่าพดางทางอุมันถุมต
แผ่นผางาดผาดผยของตองฟ้า
วางอนงคตงหน้าพระถานคต
ไปอยู่กบเราเดียดเป็ดยวนก
เชิญเซยเสถยเสถยจรรยวงศ
คราบต้นคินฟ้าพระเมรุมาศ
กกว่าจะเสร์จคือไมกษทางธรรม

ฝ่ายบรมพรหมทศนรินทร์

พระอ่าองคสังวรพักครแถวจรต
เห็นกาภคร์ตมรบรรณาอ
พระระงบตบเคอศคจยปรีชา
ว่าคราตศาตวงเนคร
พตงหนาทาหนองทุกกนจน
จะอยู่ไซในหน้าพระถานเด้า
พิชอบใจในชอจาทแสดนทอ

ไม่เดี่ยคายชนมชีพเท้ายองโย
ไม่ไปรดเมียบจงประหารให้คกษย
จะไวด์คยส์มวยในตัมพต ๑

ยังหมองหมางวางตวาทมารศรี

หญิงกตเดนตนพรากต
จะฎาหมตทอหดาเงหาหน
ออกจากไพชยนต์ในราศรี
ถึงพาราเจ้าทอปชมพุศรี
จงมรดพจนาคถนเนธนาง
ทนจกพรงพรอมอยุดอมฆาง
ตงแต่ปางนี้ไม่ขอพบกัน

แต่ชชาติไม่ขอร่วมกิริมยชวัญ

ตั้งเสร์จวเห็นหันไปตัมพต ๑

ทิพากรรูงรางตจางดี

ไซตัมพญชรเยองชาเตองมา

ให้ร่อนราชฤทยรุ่มตงตัมผา

จงเออนพจนายะยพนพตน

เจ้าประเวศไปตัมพมานตจรรค

พงเห็นชวญตาตกตงชาน

ขอเชิญเนาในนิจาตัมปราธาทศรี

มิเดี่ยททบารุงตงมา

แต่ยังเขี้ยวคมเท่า เป็นเอกองค์
 ก็คิดว่าจะไว้ชื่อให้ภรรยา
 เพราะแรงราคากรงพาราณสี
 แดงเขื่อนบายหน่ายเตหเห็นห้ครุฑ
 ห้างแถมสองเต้าเจ้าชาดาม
 เมื่อเป็นหญิงแพศยาอาชรรพ์

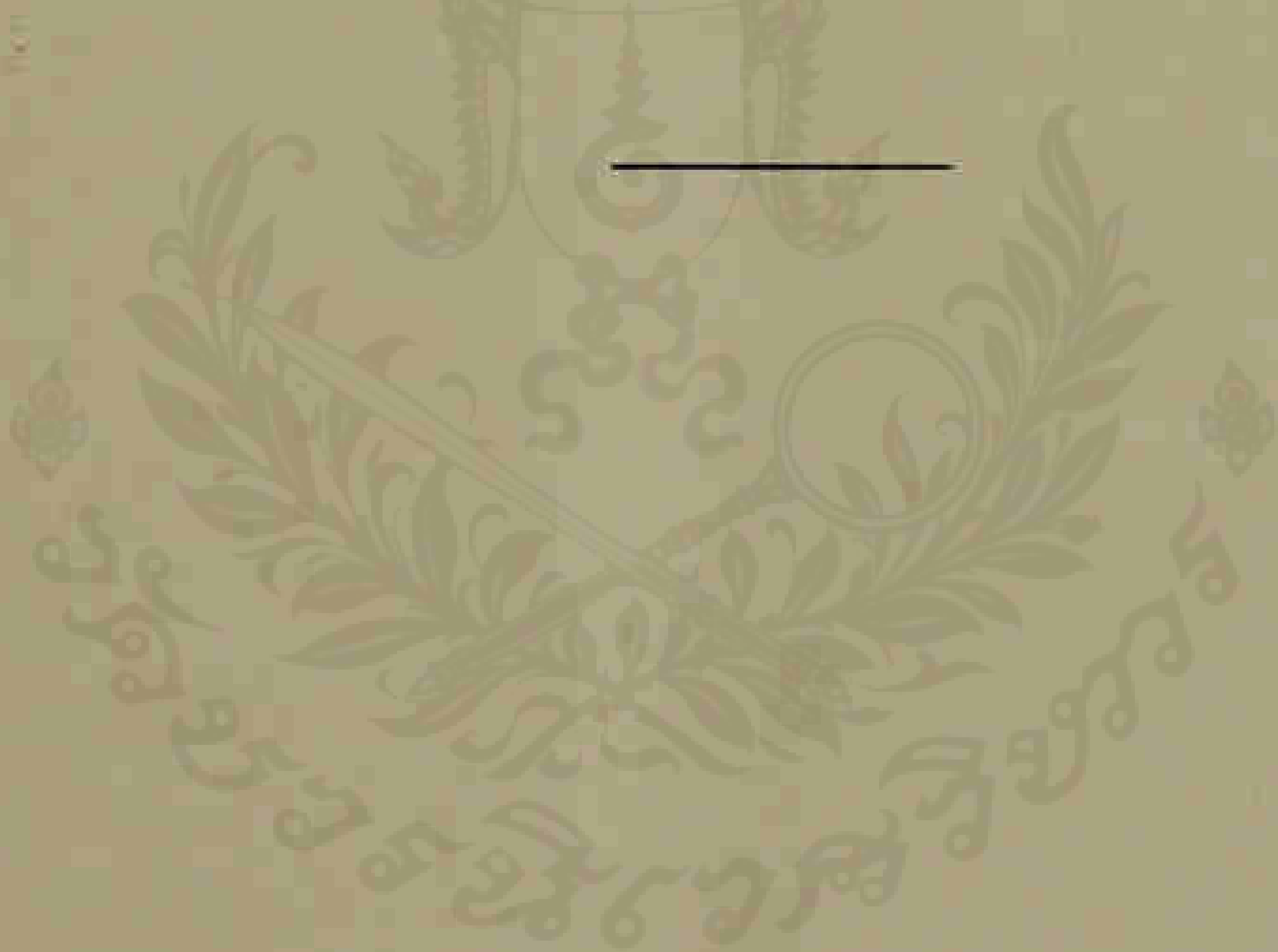
กาถอกถกวันทศรยบุญจางค์

เป็นความดีเกิดดับตั้งจำโกธ
 ดิวยมัตมนอนธการในอากาศ
 ชาร่าให้เพียงจกทำลายปราณ
 ชาร่าพนเพ็ดพื่อไม่ท้อครุฑ
 ขอตายด้วยสัจจาพยายาม
 แต่พูนเทวศเนตรนองเป็นโตหิต
 เขาเรืองฤทธิ์จนจิตเป็นสัตว์
 ถึงกระนั้นจริงใจไม่ปฏิเสธ
 พร้าบวงบนเทพเจ้าทุกเขาเย็น
 พื่อเจตฉนคนชรรพ์ไปถึงสถาน
 โห่ดอนตนจิตตงพษบน
 ชงพเพียงทำการทศจรต
 ดงรางณมีไตรสังกถกนธ์
 เพราะกรรมนำเหตุให้ห้ฤโหด
 แม้นมีโปรดเช่นฆ่าก้าตาย

ปีนอหงค่านางในทั้งซ้ายขวา
 นรุตวาเวงววยไปด้วยครุฑ
 ไปถอยเตนส้มพดอันต้งสุด
 กตบมายศยัดชมกับคนชรรพ์
 ช่างทำงานพักคราน่ารับขวัญ
 จะให้เตียงนางนั้นประการใด ๆ
 กำธรดพดางทางทุดต้นองไซ
 ไซ้จะร้างแรมรสบทมาตย์
 ครุฑบ้งอาจพาพราวไปจากสถาน
 แด้โหยหาภูบาดไม่เห็นตาม
 จะโจนดงไห้สมุทรมไม่เข็ดขาม
 สับรรณบินรับข้ามไปดิมพด
 ไม้มัจจจกรักในบักษ
 กัดตทแท่อกกรรมจึงจำเป็น
 เป็นความดีอย่าไปใครจะเห็น
 ขอให้ครุฑเคตมเคตมมาต้งคน
 ไต่แจ้งการภวงนัยไม่มีชน
 สดมดงกบพนพมานบน
 ทจรงจิตมีไต่แจ้งในเหตุผล
 เท็จจริงก็เหมือนจนประจางกาย
 ประมาณโทษนั้นผิดอยู่แห่ห้ตาย
 ขอไต่ตายสู้ม้วยด้วยศคยา ๆ

นฤบาทพึงสารสำนจนกต่าง
 บริภาษโดยราชบัญชา
 ภูเป็นปิ่นไกรกรงมดุงเดช
 อย่าพิกกต่างกตว่าให้อาภรณ์
 ทุกนิเวศน์เขตรณทับริเวียง
 ขอบแต่ได้แพดอยในวาริน
 พระครัดพดางตั้งเสด็จามาคย์
 นำนาฏกาก็ถดามา

หทัยผ่าวตั้งเพดิงประดัยหัตถ์
 อ้าหญิงใจกตักดำพร
 ไซ้จะไร้อศเรศสโมสร
 กระจ่างไว้ในนครกัหนักดิน
 ภารเรืองจะตาหนักดิน
 จึงจะหมดมตทันทินนทว
 ภิรมราชโองการนาดา
 กิ่งทำได้แพด้อย เอย ฯ

พิมพ์ที่ บรรณการพิมพ์
นายถ้วน บุญชูช่วย ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา ๒๕๐๓
